

CSAIK az összhang, a tánc

Élt, éldegélt az erdő mélyén egy vidám legényke, Facino Cane. A madárvilág volt a mindene. Ha felkerekedett és betért a közeli faluba, a szívekben kisütött a nap. Micsoda arcocska. Facino Cane sem volt fából, nyomban észrevette, tisztasága, kacagó önzetlensége mennyi boldogságot varázsol a lélekbe, hogy mosolyogva mutogatnak rá még a templomban is: „Odanézzetek! Ez aztán a legényke!” – „És mennyire szereti a madarakat” – tették hozzá a városházán, a piactéren, a tavernákban, mert nem tehetett róla, nem tehetett ellene, a mellkasát feszítő forróság egyre nagyobb, egyre népesebben emberlakta vidékekre kormányozta. El is határozta Facino Cane, felmegy ő a nagy fővárosba, felkínálja kacagó, tiszta, önzetlen képességeit a magas életnek.

Facino Cane járni kezdte az ismeretlen tereket, kanyargós utakat. Milyen más a város, mennyire kiszámíthatatlan benne a tavasz! Az erdő, váratlan forró szellőivel, a legmocskosabb titkokat is rózsaszín tollpelyhekbe hempergetve súgja az ember fülébe. A városban éppen mintha fordítva. Az ártatlan meleg is milyen szeszélyes, milyen hányaveti akaratossággal uralja az ember fiát, huhh! Egy ilyen napon békésen álldogált Facino Cane a kivégzésen a tömegben. Figyelte, amint a hóhér hordóhasára rántja, majd a loboncánál fogva egy mozdulattal a tőkére nyomja a hitszegő elítélt fejét. A vérpádon már csimbókosan mocskos asszony nem állt ellen, meg sem mozdult, hogy védje magát. Úgy látszik, ilyenkor mély álomba dermednek az ember ösztönei, állapította meg magában Facino Cane. A szerencsétlen teremtés az állára támaszkodva bambán meredt a tömegre, és miközben természetesen senkit sem látott már – Facino Cane nem lehetett benne biztos, hogy megtörtént vagy csak elképzelte, de a gerince beleborzongott a pillanatba –, összeakadt a tekintetük. Az asszony ajka megrebbent. Egészen biztosan mondani készült valamit. A hóhér ekkor olyan káprázatos ügyességgel vágta pofon a nőt, hogy társa, a másik hóhér azonnal le tudott sújtani, nem szorult mozdulatismétlésre. Szinte szédült diadallal ekkor a magasba rántotta a kemény, zilált, csapzott fürtökkel szegélyezett, tojás alakú, vérvörös labdát. Facino Cane napokon át nem szabadulhatott attól, amit abban a hörgő üvöltésben megérezett. Noha a tér beleremegett a majd' ezer ember hangjába, ő mintha üvegharang alól nézett volna körül. Micsoda összhangolt munkát, meg nem poshadt gyakorlatot, nap mint nap megújuló izgalmat mutatott a két bakó! Olyan táncban kapaszkodtak össze láthatatlanul, amelyben göcsörtös, terebélyes lábfejük még csak nem is érintette a földet. Ezt az

összhangot nem bírta feledni. Eldöntötte, bárhová vesse az élet, rajta is ez lássék majd. Ez a könnyű határozottság, ez az elfogulatlan tetterő, ez a minden érzelmi határvonalat semmibe vevő, cseppet sem bántó egykedvűség.

A vérpad mellett, a páholyban a nagyherceg soha nem tudta meg, a szerencsétlen tizenötgyerekes anya testét hogyan engedte el örökre és hajította kukacos almacsutkaként a durva deszkákra az élet. Megbabonázva felejtette el, hol ül és miért van ott, amikor Facino Cane arcát megpillantotta a tömegben. Azok a tiszta vonások. A félig nyitott, rózsaszíromszáj. A kis sipkája alól kikandikáló, fényes ébenhaj. Facino Cane két nappal később már pehelyágyban, bíborban, bársonyban ébredt. Nagyhercegem, nagyhercegem, szólt csengőhangon, ki tudja, hányszor, mellkasában boldogság bizsergett, épp, mint a kislilik begyében, abban a pillanatban, hogy az elképzelhetetlenül hosszú, fáradságos déli út után végre megpihenhet Afrika szűzfehér szikláin.

Sokáig nem fogta fel, nem tudta elhinni, hogy szíve nagyherceget a palotában sem szereti mindenki. Mi több, olyan hevesen ábrándoztak a vesztéről, hogy Facino Cane jelenlétében sem tudták visszafogni magukat, pedig a legénykét nagyon megviselte minden elenségeskedés. Mi tagadás, Mária Lujza – ez kedvelt férfinév volt akkoriban – szégyes volt. A csaplár, a kulcsár, a szakácsnő, az udvarnok, a tollnok, a kötéilverő, a fonalkészítő, az ács, a bognár, a varga, a tetőfedő fogát összeszorítva úgy igyekezte túlélni a rohamokat, hogy megpróbálta számba venni, éppen Mária, vagy éppen Lujza arcát látja. Mintha két olyan férfi állna előttük, akik soha nem is hallottak egymásról, nem is születtek azonos században, ugyanazon földrészen. Mária csapkodott, visított, csípett, mart, harapott. Lujza széles mosollyal hallgatott végig mindenkit, bűgva biztosította a palota lakóit a gondoskodó szenvedélyről. A katonák, az örök hóbörgését egyedül Facino Cane tudta lecsillapítani. Ezek a marcona morcok legszívesebben mindenkit ledőfték volna, aki kedvesen szólt a nagyherceghez, ám Facino Cane annyi tisztaságot, kacagást és önzetlenséget vitt a palotába, ő volt az egyetlen, akinek még ezt is elnézték. Felőlünk Mária Lujza legjobb embere is lehetsz, mondták neki, te benne vagy a körben. Facino Cane meghatódott ezen a bárdolatlan és érdes jószágon. Nem mindig értelek benneteket... őszintén szólva nem egészen tudom, hogyan is lehetnék méltó ekkora tisztességre... – szólt a fiú a kezét a szívére téve –, én inkább a félnék kanalas gémbe, a visszafogott batlában, a halk szavú cigányrécében látom tükröződni arcomat... még ha tudom is, hogy az élethez kell egyfajta keménység... de hiszek nektek.

Hanem az elégedetlenség nem állt meg a marcona morcoknál. Egy csípős szelekkel szabdalt napon maga a király hívatta a nagyherceget. Az udvari mézraktárban akarta lát-

ni. Ott, abban a félhomályos csarnokban, ahol a ferde fénysugarakban pontosan úgy táncoltak a porszemek, ahogy ez minden ferde fénysugártól elvárható, és amely ferde fénysugarak cseppet sem kedveznek a beszélgetésnek, ha az egyik félnél betelt a pohár, a másik pedig egészen gyanútlan, a király a nagyherceg szemébe vágott valamit. Egyetlen mondatot, néhány gondosan megválogatott, éles, tüzes szót, mintha csak a főtérre halmozott, göcsörtös gerendákat kaptatná lángra. Mária Lujza megkapaszkodott a vadgesztenye-akác címekéjű polcban, hörögve a mellkasához kapott, és elterült a földön. A király bosszús arccal letekintett rá, csizmája orrával megbökdöste deréktájon. Elhagyta a mézraktárt. Ezzel hát megvolnánk, gondolta.

Még ha most jön is a neheze.

A marcona morcok kezében egy pillanatra megállt a kard, a kártya, a kupa a híre. Szörnyhalált azért egyikük sem kívánt neki. Már ha ez történt vele. Mert valójában senki sem tudta, a nagyherceget soha többé nem látták, és egyetlen szó, egy árva hír sem kapott szárnyra, mi lett a sorsa. Facino Cane először két napra bezárkózott, még enni sem jött elő. Azután elbujdosott. A palotában legalábbis mindenki így hitte. Pedig csak a környező erdőkben barangolt. Aztán egyszer csak visszatért. Soványan, sápadtan, de könnyek nélkül. Az első marcona morcnak, akivel összeakadt az udvaron, halkán elmondta, este mindenkit vár egy levesre szerény hajlékában, az elárvult hálósobában. Lehetőleg sötétedés után érkezzenek. Azon pedig ne csodálkozzanak majd, ha vendéglátóként sokkal inkább érdekel majd szánalmat, mint köszönetet.

Ott, a földön díszes hímzésű párnákon ülve a csaplár, a kulcsár, a szakácsnő, az udvarnok, a tollnok, a kötélverő, a fonalkészítő, az ács, a bognár, a varga, a tetőfedő csak egyszer nézett egymásra, kis, kopott cserépedénnyel a kezükben.

Facino Cane, mondták neki jószérivel azonos szívdobbanásban, légy immár te a mi nagyhercegünk!

Facino Cane apró kezét a szívére helyezte, és azt felelte nekik: a nyílfarkú halfarkas is beéri a völgyek csöppnyi tavaival, dehogyis vágyik cifrább vizekre... Ha persze ragaszkodnak hozzá, ő aláveti magát az akaratuknak. Mert felvirrad még a nap, amikor csaplár, kulcsár, szakácsnő mondja meg a törvényt. Amikor udvarnok, tollnok, kötélverő nem is lesz már, mindent gépek végeznek helyettük, és az emberi munka felszabadulva zeng, ég, dobban. Amikor az ács, a bognár, a varga, a tetőfedő csak azért nem maga választja a nagyherceget, mert nélküle veszi kézbe a sorsát. Talán nem az ő életében történik majd, de ez pillanatnyilag csak az elhatározásában erősítheti meg. Megpróbálja, mondta ragyogó szemmel.

Éjt nappallá téve fordította hát figyelmét az új feladatra. Madarakat festett, az erdőt rajzolta, színeit keverte és ragyogtatta fel gyalulatlan hasáblapokon, ezt küldözte fel hetente az udvarba. A király hívatta. Hosszan, titkosan beszélgettek. Facino Cane aludni is alig tudott azokban a napokban. A reménység, ez a lassú, cifra mozdulataiban is méltóságteljes tánc elandalította, pihenni egyáltalán nem hagyta.

És mégis.

Csakis úgy lehetett az, hogy a király tekintetbe vette Facino Cane fiatalságát, szerénységét, szépségét. Valamennyit vétek volna beszennyezni az udvari élet szálló, nehéz porával, a legényke tisztaságáról, kacagásáról és önzetlenségéről nem is beszélve. Így hát a palota idegen nagyherceget kapott. Az ellenség táborából egyenest. Amikor a nem éppen zsenge korú férfi remegő térdel és fényes vigyorral megállt a csaplár, a kulcsár, a szakácsnő, az udvarnok, a tollnok, a kötélverő, a fonalkészítő, az ács, a bognár, a varga, a tetőfedő és a marcona morcok előtt, Facino Cane kilépett és földig hajolt. Elsőként. Az új nagyherceg igen komoly döbbenetére. Nahát, nahát, azt a nagyvonalú mindenségét neki. Facino Cane, te leszel az én legjobb emberem, mondta szélesedő vigyora, és a fiú szemében narancssárga láng villant. Az apácanyakú lúd is meglepődik, mondta erre a tekintete, szokatlanul gazdag csemegére bukkanván a magok közt, de ha ragaszkodsz hozzá...

Felelősségteljes ember manapság nem megy ki a napra napvédő nélkül, nyújtózkodott egy – hadd villanjon fel negyedszer is a módfelett praktikus szóismétlés – napon az új nagyherceg, és a legényke vállát megpaskolva felkelt díszes székéből, mert útra készült. Tulajdonképpen folyton úton volt. Világot kell

látni, dűnnyögte még, a feltöltődés elengedhetetlen ebben a mai rohanó világban. Facino Cane alma-csutkája megrezzent, aztán, mint azokban a napokban olyan gyakran, földig hajolt az uralkodó előtt. Nekem, mondta neki felegyenesedvén, ahogy neked, első a nép.

A marcona morcok szája morcan lefelé görbült.

Köszönöm, hogy ennyire szerettek, mondta Facino Cane, öröm járja át a szívem, ahogy a kerecsensólyom hálás az életért, ahogy a haris szárnycsapásai megtelnek alázattal, ahogy a vízityúk megadja magát a természet törvényeinek. De azt hiszem, most az a dolgunk, hogy

tegyük, amit ránk szabott a sors.

És lám, milyen az élet. Néhány hónap elteltével a marcona morcok ráébredtek, az új nagyherceg száját más nem hagyja el, csak nagy szavak, ám a birodalomért tennie mégsem igen akarózik. Hogyan is, fáradtan, de élményekben gazdagon? Vérpezsdítő tan-

gó hangjaira egy üdítő rozéfröccs mellett? Pikáns humorral fűszerezve? Heh, nagyon megy nekem ez a nagyhercegség, mondta az új nagyherceg, ha olyanokkal találkozott, akikkel sok-sok éven át marcona morc volt egy másik birodalomban. Marcona morcaim tűzbe mennének értem, kineveltem a semmiből egy Facino Canét, legjobb emberem. És veletek mi van, baromira hiányzom, mi? – kérdezte, és öblöset kacagott, csak úgy zizegtek belé a páncéling fémszemei.

Hanem a marcona morcok úgy érezték, őket kissé becsapta az élet. Horkantva fogadták uralkodójuk arcképeit minden sarkon, villámló szemmel dörmögtek az orruk alatt, amikor hetente megköszönte nekik, hogy rajonganak érte, majd hozzátette, várom az ötleteiteket. És ha maradt volna jártányi erejük, minden bizonnyal a gatyakorcukkal fojtják meg, amikor a háború orkánjában valamennyien sebesülten, alétan feküdtek, ő pedig viharászva mutatta fel nekik a levegőben egyenesre nyújtott lábát: – Nahát! Nem is volt még rajtam ennyire magas sarkú! Jól viselem, mi?

Ám az új nagyherceg is emberből volt, megesett bizony, szegény egy-egy pillanatra összeomlott. Ilyenkor Facino Cane elsimította az ő lelke békéjét. Ugyanakkor csitította a marcona morcokat, ha azok ostoba öszvérnek, alkalmatlan ökörnek, lusta tehénnek neveztek az új nagyherceget.

Teltek-múltak a hónapok, mígnem egy derűs, zsebongva zsongó augusztusi napon a költelverő mester egyszer csak odaállt Facino Cane elé és így szólt:

– Te takonygerincű, manipulatív, haszonleső, karrierista érdekpöcs.

De nem elégedett meg ennyivel. Hozzátette, Facino Cane cikkeiben még a pagina is hazugság. Hozzátette, szánalmas, amilyen izzadságszagú igyekezettel itt mindenkit az orránál fogva próbál vezetni. Hozzátette, ez a kétségbeesett seggnyalás mélyebb ütés, mint ha mindennap meglopná őket. Hozzátette, a napi giccscadagja egy szentet is meggyötörne. Hozzátette, a soha egy hangos szó mítosza, amelyet Facino olyan mázas agresszióval erőltet, több kárt tett a civilizációban, mint sok-sok év múlva a dezodorok fognak az ózonrétegben.

Facino Cane elsápadt. Szeme bepárásodott, jobb keze remegve a levegőbe nyúlt, mint ha segítségért rimáncodna, tekintete talán támaszt, talán menedéket keresett a távolban, a marcona morcok döbbenten néztek egymásra, de késő volt: Facino Cane összeesett. A teste rángani kezdett, a szája habzott, ujjai görcsösen kapaszkodtak egy láthatatlan tárgyba, minden bizonnyal egy aranyfejű kvézál farktolla volt az. Néhány perc múlva magához tért, ám megszólalni még mindig nem tudott. Pennát, tintát vett elő, és reszkető kézzel köremailt küldött a marcona morcoknak, amelyben, hogy a betvek szinte vért könnyeztek belé, elnézésükért esedezett, esése túlságosan bántó robajjal járt. Biztosította őket, hogy a jövőben sokkal jobban oda fog figyelni, és ha elő is fordul netán, hogy teljesen ki-készülten, megalázva, szanaszétkínózva, a kimondhatatlan fájdalomtól éppen csak bágyad-

tan szuszogva eldől, mint egy darab fáradt, oly fáradt fa, rajta szedett-vedett, nyomorúságos andamáni drogófészekkel, elsődleges szempontként a legmaximálisabban tiszteletben fogja tartani.

Facino Canének egész nap alig maradt ereje marcona morctól marcona morcig elvonszolni magát, mint a kísértet, hogy személyesen is elrebegje, mennyire, de mennyire sajnálja, hogy megzavarta nyugalmaikat, munkájukat. Erőtllenül nyúlt a telefonja után, amikor a nagyherceg felhívta, és arra utasította, azonnal keressen egy pontot a palotában, ahol nem hallja senki.

Facino Cane egész testében remegve teljesítette a nagyherceg parancsát.

Ide figyelj, mondta neki a nagyherceg.

Ajánlok neked egy bizniszofert.

Jól gondold meg.

A fasz kivan a szerkesztőségi baszódással.

Mától kivétel nélkül minden helyzetben mellém állsz.

Engem szolgálj, a kurva életbe, nincs apelláta.

Nincs jópofizás, nincs egy kis ide, egy kis oda. Húzd ki a fejed a seggükből, akárhogy istenítenek. Nem mondom, hogy be kell számolnod az ügyeitekről, de akkor is. Elég. Itt elvágod. Bestoppolsz. Megértetted? Nincs hangadómarcimorci-olyan-rég-dumáltunkmi kor-viszel-le-a-kávézóba. Nincs.

Ámde.

Cserébe.

Ha öt vagy hat vagy nyolc év múlva lemondok, befenyegetem őket.

Vagy te, vagy senki.

El fog jönni az időd.

Én tartom a szavam.

Te tartod a szád.

De akkor.

Ha bármiben.

Ha egyszer még ebben a kurva életben húzzák a kis rohadékok a szakadt pofájukat, odamész és lerendezed. És bazmeg a saját két kezeddél, azzal.

Hatalmas pillanat ez mindkettőnknek.

Csak egy picit kell még rájátszanod arra, hogy szét vagy. Téged ápolgatnak, ahogy szoktak, a helyzeted ettől kezdve tényleg bombabiztos lesz, én viszont a mennybe megyek, hogy megmentettem a bandát az ármánytól.

Tudom, hogy ez a rohadt kötélverő a legjobb haverod.

Mégis. Úgy érzem, ekkora lehetőség nem kopogtat kétszer.

Kapsz huszonnégy órát a gondolkodásra.

Facino Cane a kezét ekkor a mellkasára helyezte. Oly nehéz volt a szíve, annyi minden ment keresztül. Ó, válaszolta, ki vagyok én, alázatos búbos vöcsök, sáfrányharkály, madagaszkári bülbül, hogy egy ilyen mérvű és fajsú...

Bip-bip-bip, így a nagyherceg telefonja.

Facino Cane maga elé meredt. Mint aki filemileszó nélkül képtelen szárnyalni.

A következő néhány napban alig volt magánál. Apránként, szinte szavakban adagolva tárta fel a szívét. A marcona morcok, akik természetes gyengédséggel tisztelték gyászát, úgy rakták össze mondatait, mint a kőre hullott cserepeket: mert sokkal többre hivatott... az

ilyen életnél a semmilyen élet is... a vérpadon... egy pillanatra... összetalálkozott... láttam... igen, a szemében... egy nagyregény vázlatát... mi másért ment volna el önként... a legjobb barátom... rég érlelődhetett benne... ki menni akar... hagyni kell...

A marcona morcok megértették hát. A kötélverő mestert nem küldte senki, átgondolta a helyzetet, maga döntött így. A marcona morcok emlékeztek a kötélverőre. Emlékeztek, kérdezték volna egymást olykor-olykor – ám aztán észrevették Facino Cane a bánattól holdfényszaggatta arcát, és elhallgattak.

Azért úgy emberileg, mint szakmailag sajnálom, mondta az új nagyherceg azoknak a marcona morcoknak, akikkel hajdan maga is marcona morc volt. De hát, szegénykém, a nép akarata előttem szent. Pedig nem kívánhattam én, hogy még jobban odalegyenek értem az embereim, így is már – itt szerényen pironkodva elhessegetett az arca elől egy láthatatlan legyet. – Meg persze – folytatta –, ha valaki menni akar, hagyni kell. Ti egyébként jól vagytok? Mármint azon kívül, hogy rohadtul hiányzom? – kérdezte, kacagott, és kinyújtóztatta fáradt, gömbölyödő testét.

Fáradt volt Facino Cane is. Fáradtan tért haza ezekben a napokban. Kulcsait egy aranytálcába dobta. Ólmos tagokkal hagyta, hogy készséges, szótlán, banánszoknyába bújt, valaha óriási kedvvel uralkodó, ősz, ráncos, mindig mosolygó komornyikja elvegye a kabátját. Lerúgta Jimmy Choo cipőjét, meglazította Valentino-nyakkendőjét, lehorgasztott fejével, oda sem nézve intett, majd később kéri a Manhattant. Válla berogyott, hajában két-három ezüstös csík bújt meg, combján megjelentek az első vékonyka visszerek. A hajába túrt, aztán az előszobatükörben hosszan bámult a saját szemébe.

– Mekkora szar vagy te, élet – mondta maga elé halkán. – És én milyen tetves, lebágyadt, geci öreg. ■ ■ ■

■ **Esze Dóra** budapesti prózáíró. Egyszer megfejtés volt egy keresztretvényben. Az *Tiszta Pierre* a legújabb könyve.

